

ved, at de Landstingsministerier, vi nu have kendt i en lang Række Aar, blive afløste af et Folketingsministerium.“ Jeg tror, at Hr. Hage har ubetinget Ret. Man kan ikke allerede nu sige, at vi have Parlamentarismen. Ja, man kan sikkert endnu ikke en Gang sige, med hvilke Farver denne Blomst, naar den en Gang springer ud hos os, vil vise sig at være smykket. Man kan ikke nøjes med at henvise til England, hvis historiske og politiske Forudsætninger ere ganske andre end vore, og hvis Parlamentarisme, tør jeg paastaa, endnu ikke har staaet sin Modenhedsprøve; det vil den først komme til den Dag — den er maaske ikke saa fjern —, da der i det engelske Underhus sidder et mægtigt radikalt eller socialdemokratisk Arbejderparti. Og om en dansk Parlamentarisme vil blive en saadan, der er baseret paa to store Partiers Skiften, eller om den ogsaa vil være indrettet paa Mindretalsgruppers Samvirken, derom turde det være for tidligt at spaa.

Derimod kan det sikkert siges, at vi ere paa Veje mod en Parlamentarisme; thi det kan, og det bør ikke skjules, at dansk Politik er undergaaet en væsentlig Forandring, en væsentlig Forskydning, siden den storpolitiske Kamptids Dage, en Forskydning, der bestaar deri, at Tyngdepunktet i dansk Politik nu ligger her i dette Ting. Det er utvivlsomt rigtigt, at Rigsdagens to Ting i Grundloven af 1866 stilledes lige. Naar afdøde Høgsbro stemte imod denne Grundlov, skete det netop ud fra Modstanden mod denne Ligestilling. De to Ting stilledes lige i Starten, men mere end dette gjorde Grundlovens Bestemmelser i Virkeligheden ikke; Grundloven afgjorde ikke Spørgsmaalet for Tid og Evighed. Det maatte afhænge af Udviklingens Gang, hvilket af de to Ting der skulde tage Tøten; Folketinget har i øvrigt ganske naturligt taget den, og det vil kun ved egen Skyld atter miste den. Dette Ting vil ogsaa have Betingelsen og Muligheden for at vinde stedse videre frem. Det er klart, at det andet Ting er i Besiddelse af en betydelig Magt, særlig af passiv Art, og at det under forskellige Forhold vil kunne have Opgaver at løse, ligesom det høje Landsting, hvis det forholdsvist rummer en betydelig politisk Intelligens og saglig Indsigt vil kunne øve sin Indflydelse og med Virkning vil kunne gøre det, naar det har en offentlig Mening med sig, og naar Folketingets Flertal og Folketingets Beslutninger ikke ere Udtryk for en virkelig Folkemening. Men dette

forhindrer altsammen ikke, at det naturlige politiske Tyngdepunkt ikke blot bør ligge, men ogsaa nu ligger i dette Ting. Dette Ting har jo notorisk ubetinget erhvervet sig Hovedindflydelsen paa Finansloven, og ved Dannelsen af Regeringer kommer man ikke mere udenom Folketinget, og i disse to Omstændigheder har man i Virkeligheden under konstitutionelle Forfatninger det nærliggende Kriterium for, hvor det politiske Tyngdepunkt under en saadan Forfatning ligger.

Men hermed er da ogsaa en Ting given og forklaret, og det er den, at naar Folketinget er dansk politisk Livs politiske Tyngdepunkt, ved man ogsaa, hvor den egentlige Kampplads findes for de politiske Brydninger i dette Land, og hvad enhver, der vil naa fremad, maa tage Hensyn til i den politiske Kamp. Der er talt og skrevet adskilligt om — og den højtærede Konseilspræsident nævnte det ogsaa i Dag — en Samlingspolitik. Den højtærede Konseilspræsident talte om én, der var daarlig, og én, der var god; jeg vil tale om én, som den højtærede Konseilspræsident ikke nævnedes. Selve denne almindelige Tale om Samlingspolitik, som de Herre have hørt i nogle Aar eller i hvert Fald i det sidste eller de to sidste Aar, er i og for sig et ganske naturligt Udslag af den indre Partibrydning i Højre og Venstre og af en tredie Faktor, Socialdemokratiets Vækst. Der findes i Virkeligheden Titusinder af Vælgere indenfor Højre og Venstre — det hidtidige Højre og Venstre —, som naturligt høre sammen og ville finde hverandre den Dag, da de formaa at frigøre sig for de teoretiske Baand, som Fortiden og den fra Fortiden overleverede Partidisciplin lægger paa dem. For Venstrevælgernes Vedkommende findes dette Baand bl. a. i gamle Ord om den lige, almindelige Valgret og Antimilitarisme, og for Højrevælgerne ligger det ikke mindst i den gamle Lære om Tingenes Ligeberettigelse, den Lære, der jo udgjorde, om jeg saa maa sige, det moralske Argument for Provisoriernes Berettigelse. Men nu erklære de ledende Højrepolitikere, der tale om Samlingspolitik, at Samlingen skal foregaa indenfor Højre, og her vil jeg sige, at de efter min Mening ere ganske paa Vildspor. Højre er et oprindeligt kunstigt sammensat Parti, netop dannet paa Læren om Landstingets Ligestilling og paa Modstand mod Kravet om Folketingets Magtstilling. Man kan dog ikke forlange, at Vælgere, som have været og ere Modstandere heraf, skulle gaa ind i et Parti,